

CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM HIẾP DÂM NGƯỜI DƯỚI 16 TUỔI THEO CHỨC NĂNG CỦA LỰC LƯỢNG CẢNH SÁT HÌNH SỰ

■ ThS. LƯU KẾ TRƯỜNG*

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự. Đồng thời, chỉ ra các biện pháp phòng, chống đối với tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự.

Từ khóa: Phòng, chống tội phạm; hiếp dâm người dưới 16 tuổi; chức năng của lực lượng cảnh sát hình sự; điều tra; công tác sưu tra.

Nhận bài: 18/02/2025

Hoàn thành biên tập: 09/3/2025

Duyệt đăng: 16/3/2025

MEASURES TO PREVENT AND COMBAT THE CRIME OF RAPE OF PEOPLE UNDER 16 YEARS OLD ACCORDING TO THE FUNCTIONS OF THE CRIMINAL POLICE FORCE

Abstract: The article studies the activities of preventing and combating the crime of rape of people under 16 years old according to the functions of the criminal police force. At the same time, it points out the measures of prevention and combat against the crime of rape of people under 16 years old according to the functions of the criminal police force.

Keywords: Crime prevention and combat; rape of people under 16 years old; functions of the criminal police force; investigation; collecting investigation work.

Article received: 18/02/2025

Editing completed: 09/3/2025

Approved for publication: 16/3/2025

Đặt vấn đề

Xâm hại tình dục trẻ em có thể được hiểu một cách chung nhất là sự xâm phạm đến quyền tự do, xâm phạm đến thân thể, sức khỏe, nhân phẩm và danh dự của trẻ em. Hiện nay, các tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi đang có chiều hướng phức tạp. Vì vậy, vai trò của lực lượng Cảnh sát hình sự là vô cùng quan trọng đối với công tác phòng, chống loại tội phạm này.

1. Khái niệm phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự

Phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi là một bộ phận của phòng, chống tội phạm nói chung. Do vậy, để đưa ra khái niệm phòng, chống tội phạm hiếp

dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự cần dựa trên cơ sở lý luận của khoa học tội phạm học về phòng, chống tội phạm. Hiện nay, hoạt động phòng, chống tội phạm được hiểu theo hai nghĩa.

Một là, theo nghĩa hẹp, phòng, chống tội phạm là không để tội phạm xảy ra, gồm hoạt động phát hiện và thủ tiêu các nguyên nhân, điều kiện của tội phạm, không để tội phạm gây ra hậu quả nguy hại cho xã hội¹.

Hai là, theo nghĩa rộng, phòng, chống tội phạm gồm không để cho tội phạm xảy ra bằng cách thủ tiêu nguyên nhân và điều kiện phạm tội; mặt khác, kịp thời phát hiện, ngăn chặn tội phạm, xử lý nghiêm minh các trường hợp phạm tội, đồng thời, cải tạo, giáo dục người phạm tội trở thành công dân có ích cho xã hội. Theo

* Khoa Luật, Trường Đại học Lao động - Xã hội

1. Tạp chí Cảnh sát nhân dân (2017), "Tìm hiểu lý thuyết tội phạm học về phòng, chống tội phạm kinh tế và trong lĩnh vực ngân hàng", <https://congan.travinh.gov.vn/catv/ch26/275-Tim-hieu-ly-thuyet-toi-pham-hoc-ve-phong-ngua-toi-pham-kinh-te-va-trong-linh-vuc-ngan-hang.html>, truy cập ngày 10/02/2025.

quan niệm này, hoạt động phát hiện, điều tra và xử lý tội phạm, giáo dục người phạm tội và cũng là một trong những nội dung của phòng, chống tội phạm. Thông qua hoạt động này sẽ kịp thời phát hiện phương thức, thủ đoạn phạm tội, trên cơ sở đó đưa ra các biện pháp phòng, chống tội phạm.

Nghiên cứu các quan điểm trên cho thấy, phòng, chống tội phạm là hệ thống các biện pháp mà Nhà nước và xã hội sử dụng nhằm khắc phục nguyên nhân và điều kiện của tội phạm, không để cho tội phạm xảy ra. Phòng, chống tội phạm luôn mang tính hệ thống, đồng bộ, có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội và công dân. Phòng, chống tội phạm được đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, quản lý thống nhất của Nhà nước, sự ủng hộ và tham gia tích cực của các tổ chức xã hội và toàn thể Nhân dân².

Trên cơ sở đó, có thể hiểu, phòng, chống tội phạm là hoạt động của các cơ quan chức năng, tổ chức và toàn thể xã hội tiến hành áp dụng các biện pháp hướng tới việc thủ tiêu nguyên nhân, điều kiện của tội phạm, không để cho tội phạm xảy ra hoặc hạn chế tới mức thấp nhất hậu quả do tội phạm gây ra, góp phần bảo đảm an ninh trật tự.

Từ những phân tích trên, nghiên cứu đưa ra khái niệm phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự như sau: phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự là quá trình lực lượng Cảnh sát hình sự áp dụng tổng hợp các biện pháp, chiến thuật, phương tiện nghiệp vụ, có sự phối hợp với các lực lượng khác có liên quan trên cơ sở quy định của pháp luật nhằm từng bước ngăn chặn, hạn chế đến mức thấp nhất tình trạng tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi cũng như hậu quả do tội phạm này gây ra cho xã hội.

2. Nội dung phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự

Lực lượng Công an nhân dân là lực lượng tiên phong, nòng cốt trong phòng ngừa và đấu tranh chống tội phạm. Lực lượng Cảnh sát hình sự là một bộ phận của lực lượng Cảnh sát nhân dân thuộc Công an nhân dân, do vậy, lực lượng Cảnh sát hình sự có trách nhiệm tiến hành các biện pháp phòng, chống tội phạm, trong đó có tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Nội dung hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự là toàn bộ quá trình hoạt động của lực lượng cảnh sát hình sự nhằm ngăn chặn, hạn chế đến mức thấp nhất tình trạng tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, gồm:

Thứ nhất, nắm tình hình về diễn biến, cơ cấu, tính chất, phương thức, thủ đoạn của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Qua hoạt động nắm tình hình về diễn biến, cơ cấu, tính chất của tội phạm cũng như phương thức, thủ đoạn của đối tượng phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự sử dụng các phương tiện, triển khai các biện pháp phòng, chống phù hợp với đặc điểm tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên địa bàn cụ thể. Việc nắm tình hình chính xác là nội dung quan trọng để lực lượng Cảnh sát hình sự nhận thức đúng đắn tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên thực tiễn, qua đó, phục vụ tốt hơn hoạt động phòng, chống.

Thứ hai, nghiên cứu làm rõ nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Lực lượng Cảnh sát hình sự nghiên cứu nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi để xác định quy luật phát sinh, tồn tại của tội phạm

2. Nguyễn Văn Dương (2022), “Biện pháp phòng chống tội phạm là gì? Các biện pháp phòng chống tội phạm?”, <https://luatduonggia.vn/cac-bien-phap-phong-ngua-toi-pham/>, truy cập ngày 10/02/2025.

này, từ đó, nhận thức đúng đắn tình hình tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên thực tiễn. Qua nghiên cứu làm rõ nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự còn phát hiện những sơ hở, thiếu sót trong hệ thống pháp luật, cách thức tiến hành triển khai các biện pháp phòng, chống... Trên cơ sở đó, lực lượng Cảnh sát hình sự chủ động đưa ra các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi có hiệu quả, phù hợp với tình hình thực tiễn.

Thứ ba, xây dựng các chương trình, kế hoạch và các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Trên cơ sở nắm tình hình về diễn biến, cơ cấu, tính chất, phương thức, thủ đoạn cũng như nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự cần xây dựng các chương trình, kế hoạch và xác định các biện pháp cần triển khai để phòng, chống tội phạm này có hiệu quả. Chương trình, kế hoạch cần bảo đảm xác định rõ mục tiêu, yêu cầu, phát huy tính chủ động và huy động sức mạnh của toàn xã hội trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Muốn vậy, lực lượng Cảnh sát hình sự cần thường xuyên tổng kết, đánh giá quá trình triển khai thực hiện các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên thực tế, trên cơ sở đó, rút ra những kết quả đạt được, những hạn chế, thiếu sót và nguyên nhân của hạn chế, thiếu sót để có giải pháp phòng, chống.

3. Các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự

Phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi là một bộ phận của phòng, chống tội phạm nói chung. Để đạt được mục đích ngăn chặn, hạn chế đến mức thấp nhất và tiến tới xóa bỏ tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trong xã hội, lực lượng Cảnh sát hình sự cần sử dụng tổng hợp các biện pháp phòng, chống.

Biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự gồm 02 nhóm: phòng, chống xã hội và phòng, chống nghiệp vụ.

3.1. Các biện pháp phòng, chống xã hội

Các biện pháp phòng, chống xã hội là quá trình giải quyết những mâu thuẫn xã hội, khắc phục những sơ hở, thiếu sót trong công tác quản lý nhà nước và xã hội. Quá trình này tạo những tiền đề về vật chất, tư tưởng nhằm xóa bỏ nguyên nhân, điều kiện làm phát sinh tội phạm nói chung, tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi nói riêng. Các biện pháp phòng, chống xã hội đối với tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự gồm:

Một là, tham mưu cho các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương, lãnh đạo Công an các cấp tổ chức thực hiện các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của mình, lực lượng Cảnh sát hình sự tham mưu cho các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương làm tốt các chính sách an sinh xã hội, khắc phục tồn tại, thiếu sót trong quản lý, không để các đối tượng lợi dụng hoạt động; tham mưu cho lãnh đạo Công an các cấp xây dựng các phương án, kế hoạch phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên địa bàn; tham mưu trong việc triển khai có hiệu quả chương trình hành động của Chính phủ về bảo vệ trẻ em, các quyết định của Bộ Công an và kế hoạch của Ủy ban nhân dân các cấp về phòng, chống tội phạm. Lực lượng Cảnh sát hình sự còn tham mưu trong tổ chức thực hiện các biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi như: xác định trách nhiệm của từng lực lượng, tổ chức và thực hiện quan hệ phối hợp giữa các lực lượng trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi; đưa ra các biện pháp phòng, chống đối với tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi gắn với địa bàn cơ sở; khắc phục những sơ hở, thiếu sót là nguyên nhân, điều kiện của

tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi... Trên cơ sở đó, các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương và lãnh đạo Công an các cấp chủ động thực hiện các chương trình phát triển kinh tế - xã hội, tuyên truyền lối sống văn hóa trong cộng đồng dân cư, góp phần giữ gìn an ninh trật tự, phòng ngừa và đấu tranh chống tội phạm nói chung, tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi nói riêng.

Hai là, tuyên truyền, vận động quần chúng Nhân dân tham gia phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi muốn hiệu quả cần phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị, với sự tham gia đồng đẳng của quần chúng Nhân dân và toàn xã hội. Để các cơ quan, tổ chức và quần chúng Nhân dân nhận thức được vai trò, trách nhiệm và tham gia tích cực vào hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi cần tuyên truyền, phổ biến đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước liên quan đến phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Qua hoạt động tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật, quần chúng Nhân dân có ý thức tuân thủ pháp luật, điều chỉnh hành vi của mình trong khuôn khổ pháp luật cho phép. Đặc biệt, do đặc điểm nạn nhân của tội phạm này là người dưới 16 tuổi, do vậy, lực lượng Cảnh sát hình sự cần xác định đối tượng tuyên truyền chính là người dưới 16 tuổi. Qua công tác tuyên truyền, các em nâng cao tinh thần cảnh giác, trang bị kỹ năng tự bảo vệ mình, chủ động phòng, chống hành vi xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi. Đây được xác định là nội dung quan trọng trong biện pháp phòng, chống xã hội³.

Để hoạt động tuyên truyền, phổ biến có hiệu quả, lực lượng Cảnh sát hình sự cần chủ động xây dựng kế hoạch, nội dung tuyên truyền cần phù hợp với đối tượng

và độ tuổi; hình thức tuyên truyền cần phong phú, đa dạng gắn với những địa điểm khác nhau tại cộng đồng dân cư hoặc trường học... Quá trình tuyên truyền, lực lượng Cảnh sát hình sự cần phối hợp với các lực lượng chức năng như Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, nhà trường...⁴ và coi đây là biện pháp cơ bản, lâu dài trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Cùng với công tác tuyên truyền, lực lượng Cảnh sát hình sự cần vận động, hướng dẫn quần chúng Nhân dân, cơ quan, tổ chức tham gia vào hoạt động phòng, chống, phát hiện và tố giác tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Đây là một trong những biện pháp có ý nghĩa thiết thực trong hoạt động phòng, chống tội phạm nói chung, tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi nói riêng. Qua công tác vận động quần chúng, lực lượng Cảnh sát hình sự làm cho quần chúng Nhân dân nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm của mình trong việc phát hiện và tố giác tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Từ việc nhận thức đúng đắn, quần chúng Nhân dân có ý thức bảo vệ những người dưới 16 tuổi trước nguy cơ bị xâm phạm, dám lên tiếng tố giác các đối tượng thực hiện hành vi hiếp dâm người dưới 16 tuổi, khắc phục tình trạng thờ ơ, vô trách nhiệm trong cộng đồng xã hội và dân cư. Bên cạnh đó, lực lượng Cảnh sát hình sự hướng dẫn quần chúng Nhân dân tham gia quản lý, giám sát các đối tượng có điều kiện, khả năng, biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi tại địa bàn dân cư; hướng dẫn địa chỉ liên hệ, cách thức tố giác các đối tượng phạm tội với các cơ quan chức năng, cũng như cách thức bảo vệ người dưới 16 tuổi tránh khỏi sự xâm hại tình dục...

3.2. Các biện pháp phòng, chống nghiệp vụ

Biện pháp phòng, chống nghiệp vụ là hệ thống các

3. Hải Yến (2022), “Tuyên truyền phòng tránh bạo lực và xâm hại trẻ em”, <https://thcsletanbe.hcm.edu.vn/tin-tuc-su-kien/tuyen-truyen-phong-tranh-bao-luc-va-xam-hai-tre-em/ctmb/13952/575860>, truy cập ngày 10/02/2025.

4. Lương Văn Đăng (2019), “Nâng cao hiệu quả hoạt động tuyên truyền, phổ biến và thực thi pháp luật”, <https://www.quanlynhanuoc.vn/2019/09/21/nang-cao-hieu-qua-hoat-dong-tuyen-truyen-pho-bien-va-thuc-thi-phap-luat/>, truy cập ngày 10/02/2025.

biện pháp riêng có mang tính đặc thù của lực lượng Cảnh sát hình sự, trong đó, lực lượng Cảnh sát hình sự tiến hành sử dụng các biện pháp chuyên môn của mình nhằm phát hiện, xóa bỏ những nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, từng bước hạn chế, ngăn chặn, tiến tới đẩy lùi tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi ra khỏi đời sống xã hội. Các biện pháp phòng, chống nghiệp vụ tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự gồm:

Một là, tiến hành công tác điều tra cơ bản.

Công tác điều tra cơ bản của lực lượng Cảnh sát hình sự là một bộ phận của công tác điều tra cơ bản của lực lượng Cảnh sát nhân dân, do lực lượng Cảnh sát hình sự tiến hành nhằm thu thập rộng rãi, có hệ thống thông tin, tài liệu về tình hình có liên quan ở địa bàn, khu vực trọng điểm; tuyển, hệ loại đối tượng về hình sự, phục vụ công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm và trật tự xã hội, góp phần giữ gìn trật tự, an toàn xã hội.

Trong hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự tiến hành công tác điều tra cơ bản để thu thập rộng rãi, có hệ thống các thông tin, tài liệu về tình hình có liên quan đến tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Cụ thể: thông tin, tài liệu về vị trí địa lý; tình hình an ninh trật tự, phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc trên địa bàn; tình hình tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi; phương thức, thủ đoạn hoạt động phạm tội của các đối tượng phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên địa bàn... Đặc biệt, quá trình lực lượng Cảnh sát hình sự tiến hành công tác điều tra cơ bản cần nắm vững hệ, loại đối tượng có liên quan đến công tác đấu tranh phòng, chống tội phạm nói chung, tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi nói riêng như: đối tượng đã có tiền án, tiền sự về các

hành vi xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi; đối tượng không có việc làm, nghiện ma túy, bỏ nhà đi lang thang, nghiện chơi game...

Qua công tác điều tra, lực lượng Cảnh sát hình sự xác định những sơ hở, thiếu sót trong quá trình quản lý, nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi; phát hiện được các đối tượng có điều kiện, khả năng hoặc có biểu hiện nghi vấn phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi để đưa vào diện điều tra. Trên cơ sở đó, lực lượng Cảnh sát hình sự đưa ra dự báo về tình hình hoạt động của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi; bố trí lực lượng, phân công, phân cấp quản lý địa bàn; xây dựng các phương án, kế hoạch và biện pháp phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi trên thực tế.

Quá trình thực hiện công tác điều tra cơ bản, lực lượng Cảnh sát hình sự cần thực hiện đúng đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước và quy định của Bộ Công an, phối hợp chặt chẽ với các lực lượng khác có liên quan, bảo đảm công tác điều tra cơ bản được thường xuyên, liên tục, có hệ thống.

Hai là, tiến hành công tác sưu tra.

Công tác điều tra của lực lượng Cảnh sát hình sự là quá trình điều tra nghiên cứu về những người đang có điều kiện, khả năng phạm tội hoặc có biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội về hình sự nhằm mục đích nắm tình hình, hoạt động của các loại đối tượng, phát hiện tội phạm để phục vụ việc phòng, chống, ngăn chặn và điều tra xử lý tội phạm⁵. Cùng với đó, thông qua công tác sưu tra, lực lượng Cảnh sát hình sự phát hiện những sơ hở, thiếu sót trong công tác quản lý nhà nước, quản lý xã hội để đề xuất những biện pháp khắc phục, góp phần nâng cao hiệu quả công tác quản lý nhà nước về an ninh trật tự.

5. Trần Lan (2007), “*Công tác điều tra cơ bản của lực lượng Cảnh sát quản lý hành chính về trật tự xã hội phục vụ hoạt động phòng chống, đấu tranh chống tội phạm trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh - thực trạng và giải pháp*”, <https://thegioiluat.vn/bai-viet-hoc-thuat/Luan-van-thac-si-luat--Cong-tac-dieu-tra-co-ban-cua-luc-luong-Canh-sat-quan-ly-hanh-chinh-ve-trat-tu-xa-hoi-phuc-vu-hoat-dong-phong-ngua-dau-tranh-chong-toi-10398/>, truy cập ngày 10/02/2025.

Sưu tra đối tượng phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi là công tác điều tra, nghiên cứu những người có điều kiện, khả năng phạm tội hoặc đang có biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Những người có điều kiện, khả năng thực hiện tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi có thể là: đối tượng đã có tiền án, tiền sự về các hành vi xâm hại tình dục (hiếp dâm, cưỡng dâm, dâm ô, giao cấu hoặc thực hiện hành vi quan hệ tình dục khác với người dưới 16 tuổi...); đối tượng có tiền án, tiền sự về các hành vi mua dâm, môi giới mại dâm, chứa mại dâm; đối tượng chưa có tiền án, tiền sự nhưng có những biểu hiện biến thái, lệch chuẩn bởi những ám ảnh về tình dục... Qua công tác sưu tra đối tượng có thể phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự nắm được tình hình hoạt động của các đối tượng, phát hiện tội phạm, tìm ra nguyên nhân, điều kiện của tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi để chủ động áp dụng các biện pháp phòng, chống.

Quá trình sưu tra đối tượng có điều kiện, khả năng hoặc biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự rà soát, phát hiện các đối tượng để đưa vào diện sưu tra; thu thập thông tin, tài liệu về nhân thân, quan hệ và hành vi, nắm chắc di biến động của đối tượng; tiến hành xét duyệt, phân loại, lập hồ sơ sưu tra để có biện pháp theo dõi, quản lý... Quá trình sưu tra, lực lượng Cảnh sát hình sự cần chú ý quản lý, giáo dục đối tượng, không để cho họ phạm tội nói chung, phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi nói riêng. Nếu đối tượng có biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi cần chủ động xác minh hiềm nghi để ngăn chặn, phòng, chống.

Ba là, tiến hành công tác xác minh hiềm nghi.

Công tác xác minh hiềm nghi của lực lượng Cảnh sát hình sự là hệ thống các hoạt động phát hiện, thu thập thông tin, tài liệu để xác lập, tập trung kiểm tra, xác minh làm rõ bản chất hiềm nghi về hình sự, từ đó, đi đến kết luận có hay không có hoạt động phạm tội và có hình thức kết thúc hiềm nghi phù hợp nhằm kịp thời phòng ngừa, ngăn chặn, đấu tranh chống tội phạm⁶.

Hiềm nghi trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi là những dấu hiệu nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi cụ thể của cá nhân hoặc dấu hiệu liên quan đến tội phạm hiếp dâm người 16 tuổi của việc, hiện tượng đã và đang diễn ra, phải khẩn trương tập trung xác minh, làm rõ. Xác minh hiềm nghi trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự là một trong những biện pháp có tác dụng xác minh, làm rõ và đi đến kết luận đối tượng nghi vấn có phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi hay không; việc, hiện tượng xảy ra có phải là vụ phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi hay không. Trên cơ sở đó, lực lượng Cảnh sát hình sự xây dựng kế hoạch, đưa ra biện pháp phòng, chống, ngăn chặn.

Trong công tác xác minh hiềm nghi đối với đối tượng hiềm nghi là cá nhân, lực lượng Cảnh sát hình sự tiến hành xác lập hiềm nghi khi đối tượng có những dấu hiệu nghi vấn cụ thể hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi như: làm quen, tiếp xúc với người dưới 16 tuổi; thường xuyên xuất hiện ở những nơi trẻ em vui chơi; có hành vi dụ dỗ, ép buộc, khống chế, đưa ra các yêu cầu liên quan đến tình dục... Quá trình xác minh hiềm nghi, lực lượng Cảnh sát hình sự cần tập trung sử dụng đồng bộ phương pháp, chiến thuật trinh sát, phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng khác có liên quan để xác minh, làm rõ những vấn đề nghi vấn. Sau

6. Hồng Nhung và Sỹ Quý (2019), “*Nâng cao hiệu quả công tác nghiệp vụ cơ bản của lực lượng Cảnh sát hình sự*”, https://congan.hatinh.gov.vn/bai-viet/nang-cao-hieu-qua-cong-tac-nghiep-vu-co-ban-cua-luc-luong-canhsat-hinh-su_1632479733.caht, truy cập ngày 10/02/2025.

khi thu thập đầy đủ các thông tin, tài liệu xác minh về quá trình hoạt động của đối tượng có dấu hiệu nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự phải kết luận và kết thúc hiềm nghi theo quy định.

Bốn là, tiến hành đấu tranh chuyên án trinh sát.

Chuyên án trinh sát trong phòng, chống tội phạm của lực lượng Cảnh sát hình sự là hình thức tổ chức hoạt động nghiệp vụ đặc biệt, được lực lượng Cảnh sát hình sự xác lập, phát triển hoạt động nghiệp vụ trinh sát hoặc từ nguồn thông tin, tài liệu khác nhằm mục đích phòng, chống, ngăn chặn, khám phá tội phạm⁷.

Chuyên án trinh sát trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi là chuyên án được xác lập, phát triển từ hoạt động nghiệp vụ trinh sát của lực lượng Cảnh sát hình sự hoặc từ nguồn thông tin, tài liệu phản ánh về tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi của các đối tượng có điều kiện, khả năng, dấu hiệu nghi vấn nhằm phòng, chống, ngăn chặn hoặc khám phá tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, khi chưa đủ căn cứ để tiến hành các hoạt động điều tra theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2021).

Chuyên án trinh sát trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi theo chức năng của lực lượng Cảnh sát hình sự được xác lập dựa trên căn cứ sau:

(i) Qua công tác sưu tra phát hiện cá nhân có hành vi chuẩn bị thực hiện tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi cần xác lập chuyên án trinh sát để phòng, chống, ngăn chặn.

(ii) Qua công tác xác minh hiềm nghi phát hiện các đối tượng nghi vấn đang có dấu hiệu chuẩn bị thực hiện tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, không thể ngăn

chặn bằng hoạt động xác minh hiềm nghi, phải xác lập chuyên án.

Quá trình tiến hành đấu tranh chuyên án trinh sát, lực lượng Cảnh sát hình sự khai thác thông tin, tài liệu làm rõ các hành vi phạm tội của đối tượng; khai thác triệt để thông tin các đối tượng trong chuyên án như: nhân thân, quan hệ, phạm vi, địa bàn hoạt động...; xây dựng đặc tình, phát huy và sử dụng tối đa vai trò của đặc tình tiếp cận các đối tượng của chuyên án. Đồng thời, quá trình đấu tranh chuyên án phải thực hiện tốt quan hệ phối hợp giữa các lực lượng tiến hành chuyên án để bảo đảm tính linh hoạt, nhịp nhàng và hiệu quả. Để thu thập thông tin, tài liệu phục vụ công tác đấu tranh chuyên án phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự cần sử dụng tổng hợp các phương pháp, chiến thuật trinh sát (trinh sát xác minh, trinh sát kỹ thuật, trinh sát ngoại tuyến, trinh sát mật phục, trinh sát liên hoàn...). Quá trình sử dụng các phương pháp, chiến thuật trinh sát trong phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự phải căn cứ vào tính chất của đối tượng, vụ việc để quyết định sử dụng đạt hiệu quả cao nhất.

Năm là, tiến hành xây dựng, sử dụng cộng tác viên bí mật.

Cộng tác viên bí mật của lực lượng Cảnh sát hình sự là những người cộng tác bí mật, ngoài biên chế của ngành Công an, được lực lượng Cảnh sát hình sự tuyển chọn, xây dựng, quản lý và sử dụng theo quy định của pháp luật và Bộ Công an, phục vụ các yêu cầu, nhiệm vụ đấu tranh phòng, chống tội phạm xâm phạm trật tự xã hội. Cộng tác viên bí mật của lực lượng Cảnh sát hình sự, gồm: đặc tình; cơ sở bí mật; cộng tác viên danh dự.

7. Bạch Thanh Thanh (2005), “Điều tra tội phạm trộm cắp tài sản bằng hình thức chuyên án truy xét của lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về trật tự xã hội Công an tỉnh Quảng Bình”, <https://toc.123docz.net/document/2207242-phan-biet-chuyen-an-truy-xet-va-chuyen-an-trinh-sat.htm>, truy cập ngày 10/02/2025.

Trong hoạt động phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, cộng tác viên bí mật của lực lượng Cảnh sát hình sự chủ yếu là cơ sở bí mật. Cộng tác viên bí mật của lực lượng Cảnh sát hình sự được bố trí trên các địa bàn thường xuyên xảy ra tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi để thu thập thông tin, tài liệu về đối tượng có điều kiện, khả năng hoặc biểu hiện nghi vấn hoạt động phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Những thông tin, tài liệu do cộng tác viên bí mật thu thập được là cơ sở để lực lượng Cảnh sát hình sự bố trí lực lượng, thực hiện các biện pháp tác động tâm lý, tuần tra, kiểm soát, răn đe, gọi hỏi đối tượng hoặc triển khai các biện pháp khác phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Cộng tác viên bí mật của lực lượng Cảnh sát hình sự còn được xây dựng, sử dụng trong các chuyên án trình sát để tiếp cận đối tượng thu thập thông tin, tài liệu phục vụ cho công tác đấu tranh chuyên án trình sát ngăn chặn tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi.

Quá trình xây dựng và sử dụng cộng tác viên bí mật phục vụ phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi, lực lượng Cảnh sát hình sự cần xây dựng cân đối về cơ cấu, thành phần, số lượng cộng tác viên; có kế hoạch hoạt động và chiến thuật sử dụng hợp lý, phù hợp với tình hình thực tiễn, quy định của Bộ Công an.

Kết luận

Có thể khẳng định, lực lượng Cảnh sát hình sự đóng vai trò quan trọng trong công tác phòng, chống tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi. Trong thời gian tới, lực lượng Cảnh sát hình sự cần tăng cường áp dụng tổng hợp các biện pháp đồng bộ từ chiến thuật, phương tiện nghiệp vụ, có sự phối hợp với các lực lượng chức năng khác có liên quan, để từng bước ngăn chặn, hạn chế đến mức thấp nhất tình trạng tội phạm hiếp dâm người dưới 16 tuổi xảy ra trong thời gian tới □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tạp chí Cảnh sát nhân dân (2017), *"Tìm hiểu lý thuyết tội phạm học về phòng chống tội phạm kinh tế và trong lĩnh vực ngân hàng"*, [https://congan.travinh.gov.](https://congan.travinh.gov.vn/catv/ch26/275-Tim-hieu-ly-thuyet-toi-pham-hoc-ve-phong-ngua-toi-pham-kinh-te-va-trong-linh-vuc-ngan-hang.html)

[vn/catv/ch26/275-Tim-hieu-ly-thuyet-toi-pham-hoc-ve-phong-ngua-toi-pham-kinh-te-va-trong-linh-vuc-ngan-hang.html](https://congan.travinh.gov.vn/catv/ch26/275-Tim-hieu-ly-thuyet-toi-pham-hoc-ve-phong-ngua-toi-pham-kinh-te-va-trong-linh-vuc-ngan-hang.html), truy cập ngày 10/02/2025.

2. Nguyễn Văn Dương (2022), *"Biện pháp phòng chống tội phạm là gì? Các biện pháp phòng chống tội phạm?"*, <https://luatduonggia.vn/cac-bien-phap-phong-ngua-toi-pham/>, truy cập ngày 10/02/2025.

3. Hải Yến (2022), *"Tuyên truyền phòng tránh bạo lực và xâm hại trẻ em"*, <https://thcsletanbe.hcm.edu.vn/tin-tuc-su-kien/tuyen-truyen-phong-tranh-bao-luc-va-xam-hai-tre-em/ctmb/13952/575860>, truy cập ngày 10/02/2025.

4. Lương Văn Đăng (2019), *"Nâng cao hiệu quả hoạt động tuyên truyền, phổ biến và thực thi pháp luật"*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/2019/09/21/nang-cao-hieu-qua-hoat-dong-tuyen-truyen-pho-bien-va-thuc-thi-phap-luat/>, truy cập ngày 10/02/2025.

5. Trần Lan (2007), *"Công tác điều tra cơ bản của lực lượng Cảnh sát quản lý hành chính về trật tự xã hội phục vụ hoạt động phòng chống, đấu tranh chống tội phạm trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh - thực trạng và giải pháp"*, <https://thegioi luat.vn/bai-viet-hoc-thuat/Luan-van-thac-si-luat--Cong-tac-dieu-tra-co-ban-cua-luc-luong-Canh-sat-quan-ly-hanh-chinh-ve-trat-tu-xa-hoi-phuc-vu-hoat-dong-phong-ngua-dau-tranh-chong-toi-10398/>, truy cập ngày 10/02/2025.

6. Hồng Nhung và Sỹ Quý (2019), *"Nâng cao hiệu quả công tác nghiệp vụ cơ bản của lực lượng Cảnh sát hình sự"*, https://congan.hatinh.gov.vn/bai-viet/nang-cao-hieu-qua-cong-tac-nghiep-vu-co-ban-cua-luc-luong-canhsat-hinh-su_1632479733.caht, truy cập ngày 10/02/2025.

7. Bạch Thanh Thanh (2005), *"Điều tra tội phạm trộm cắp tài sản bằng hình thức chuyên án truy xét của lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về trật tự xã hội Công an tỉnh Quảng Bình"*, <https://toc.123docx.net/document/2207242-phan-biet-chuyen-an-truy-xet-va-chuyen-an-trinh-sat.htm>, truy cập ngày 10/02/2025.